Knygos istorija

Darbą atliko Tautvydas Veikutis
8a klasė

,,Knygą į rankas imame norėdami atitrūkti nuo kasdienybės, panirti į fantazijų pasaulį, išmokti naujų dalykų, tobulėti dvasiškai." (nežinomas autorius)

Ką reiškia žodis knyga?

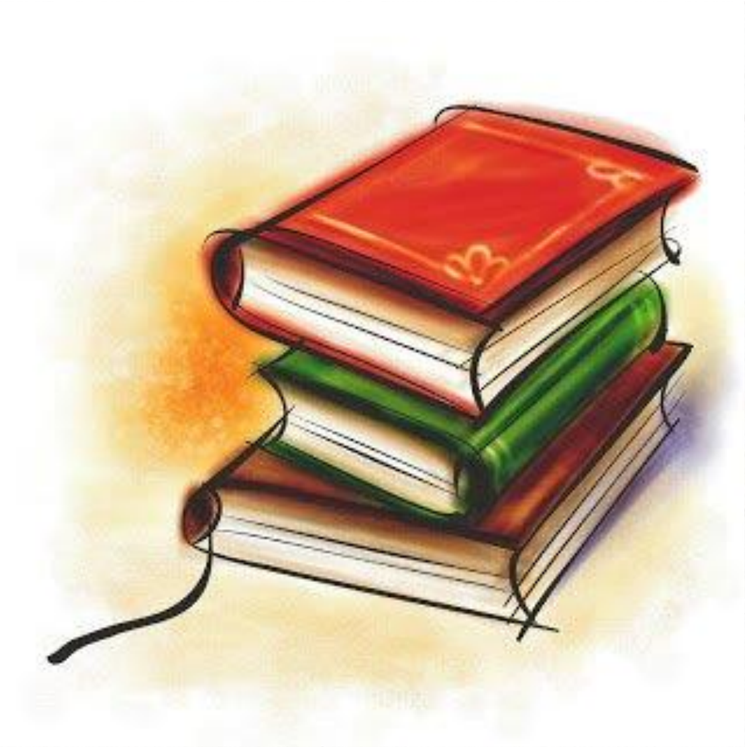

Knyga - tai tekstinės ir vaizdinės informacijos saugojimo priemonė, paprastai sudaryta iš tarpusavyje sujungtų puslapių ir viršelių. Lietuviškas žodis ,,knyga" yra kildinamas iš senovės slavų žodžio ,,kūnigy" ir yra bendras su dabartiniais slavų žodžiais ,,knjiga", ,,kniha", ,,kniga".

Pirmosios knygos - pergamento ritiniai

Svarbią reikšmę rašytinės knygos raidai turėjo antika. Pagrindinė antikinių knygų medžiaga buvo iš Rytų kultūros perimtas papirusas, pergamentas ir merinės lentelės.

Knygos iki spausdinimo mašinos išradimo

Knygos, iki spausdinimo mašinos išradimo, buvo perrašinėjamos ranka. Knygas raštininkai perrašinėdavo užsidarę vienuolyno celėse, jos devyniais atvejais iš dešimties būdavo religinio turinio. Vieną knygą kartais užtrukdavo perrašyti ištisus metus.

Inkunabulai

XV amžiaus viduryje Vakarų Europoje knygų dauginimui pradėtas naudoti spausdinimo presas. Pirmosios spausdintos knygos - inkunabulai. Kiekvieną puslapį reikėjo išraižyti medyje, todėl spausdinimas buvo ilgas ir sudėtingas procesas.

Knygos po spausdinimo mašinos išradimo

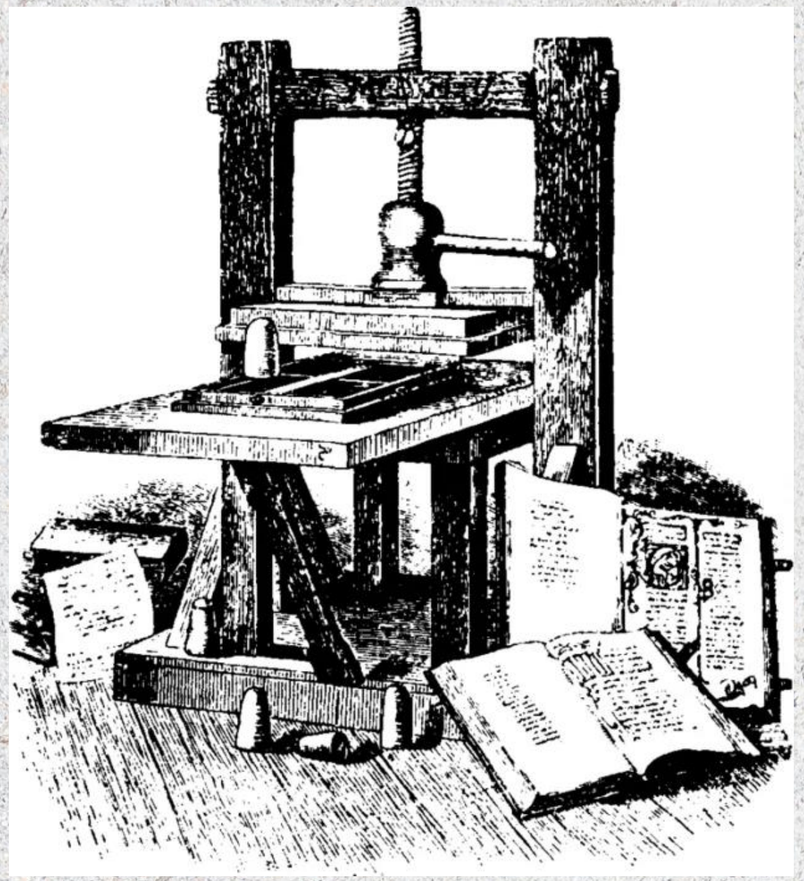

Vokiečių kalvis Johanas Gutenbergas XV amžiuje mechanizavo spausdinimo presą. Jo sukonstruota spausdinimo mašina buvo galima spausdinti abiejose lapo pusėse iki šimto anspaudų per valandą. J. Gutenbergo išradimas buvo toks reikšmingas, kad sparčiai išplito po visą Europą. 1447 metais buvo išspausdinta J. Gutenbergo pirmoji knyga - lotyniška Biblija.

Pirmoji lietuviška knyga

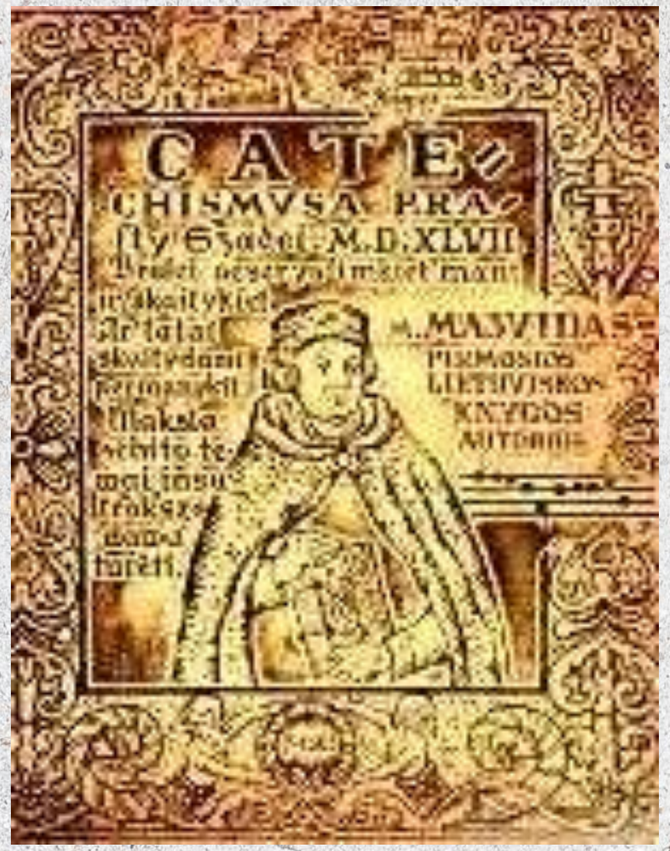

Martynas Mažvydas, studijuodamas Karaliaučiuje, 1547 metais išleido pirmąją lietuvišką knygą ,,Katekizmas", kurią sudarė elementorius, katekizmas, giesmynėlis. Prakalba ,, Knigieles paczias byla..." - pirmasis originalus eilėraštis lietuvių kalba.

Spaudos draudimas Lietuvoje

Spaudos draudimas Lietuvoje 1864 - 1904 metais buvo viena Rusijos valdžios priemonių, kuriomis siekta sutrukdyti natūralią lietuvių tautos raidą ir surusinti lietuvius.

Vilniaus generalgubernatorius M. Muravjovas 1864 metais birželio 6 dieną Vilniaus cenzūros komitetui įsakė nepraleisti nė vieno lietuviško elementoriaus, rašyto kitaip nei graždanka.

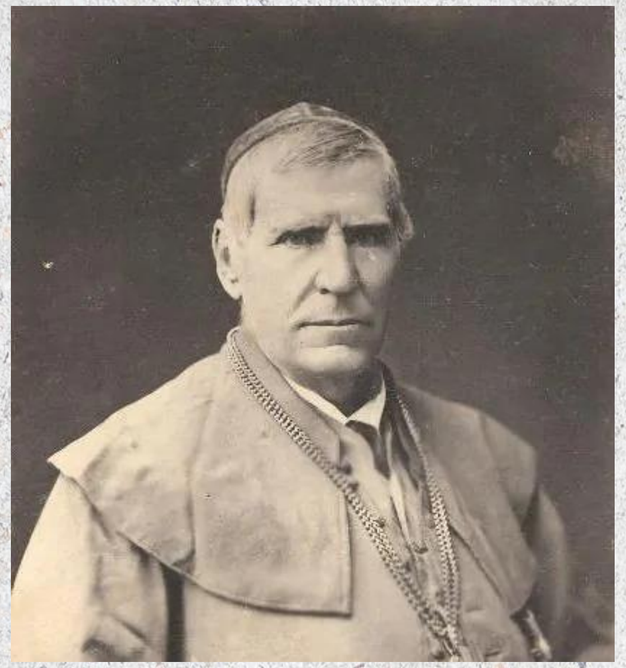

Spaudos draudimo pasipriešinimui vadovavo lietuvių inteligentai. Jų, pirmiausia vyskupo Motiejaus Valančiaus, pastangomis lietuviškos spaudos leidyba susitelkė Mažojoje Lietuvoje.

Čia buvo spausdinami lietuviški laikraščiai: ,,Aušra", ,, Tėvynės sargas", ,,Varpas", ,,Žemaičių ir Lietuvos apžvalga", kiti periodiniai leidiniai.

Draudžiamąją lietuvišką spaudą į Didžiąją Lietuvą gabeno ir platino knygnešiai.

Spaudos draudimo metais skaityti ir rašyti lietuvius mokė slaptosiose mokyklose daraktoriai ir raštingi šeimos nariai.

Neramūs spaudos draudimo laikai vertė rašytojus pasirašinėti slapyvardžiais. To laikotarpio rašytojai: Jonas Mačiulis - Maironis, Gabrielė Petkevičaitė - Bitė, Jonas Biliūnas, Vaižgantas, Vincas Kudirka ir kiti.

Knygos dabar: popierinės ir elektroninės

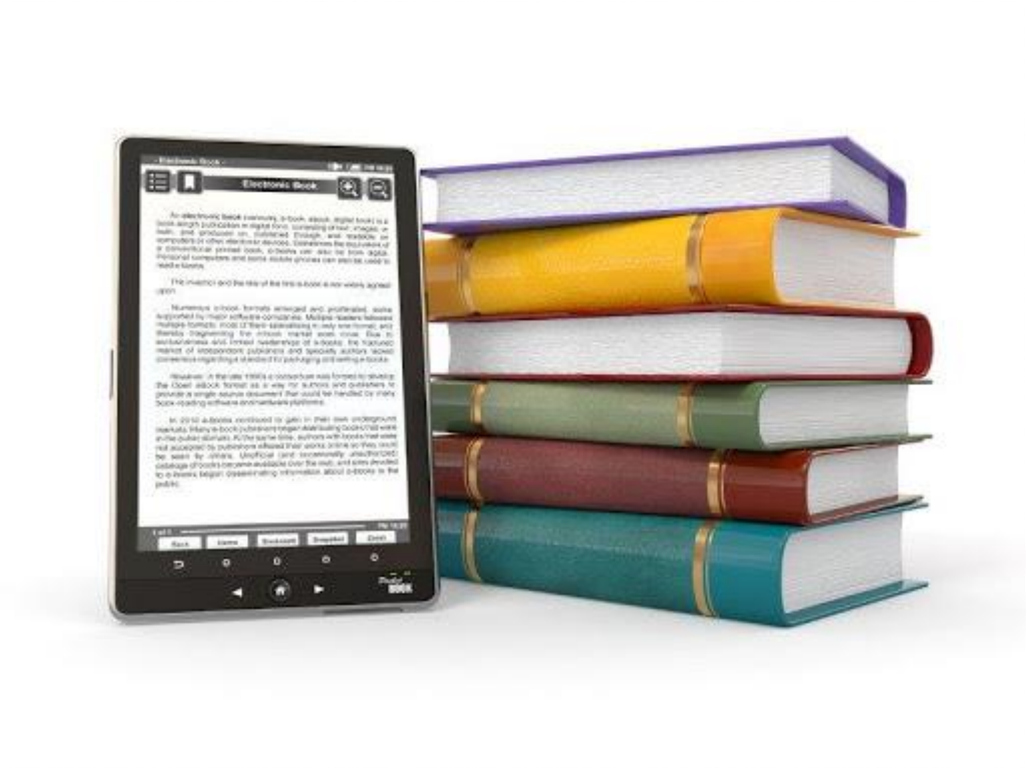

Vienas iš vis labiau populiarėjančių atradimų - elektroninės knygos, kurių pradžia laikomi 1971 metai, kai buvo sukurta pirmoji tokių knygų biblioteka internete (žodynas).
Nepaisant to, kad popierinės knygos nusidėvi, plyšta, būna sunkesnės ir užima daugiau vietos, visada malonu rankose laikyti kūrinį, į kurį autorius įdėjo didelę dalį savęs. Elektroninės knygos viso to neperteikia.

Kuo naudinga skaityklė?

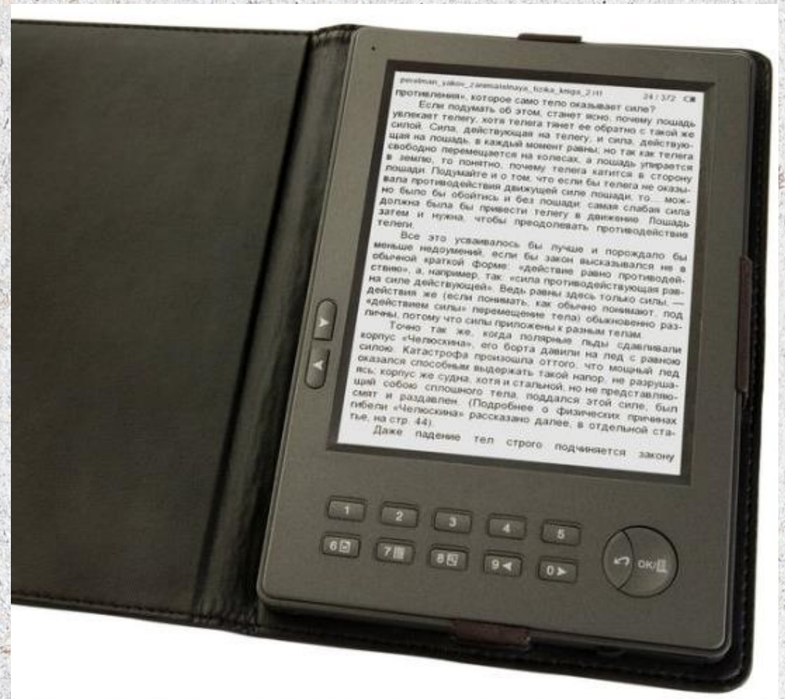

Elektroninės knygos turi nemažai privalumų. Tokias knygas patogu pasiimti į kelionę, kadangi skaityklėje telpa nemažai knygų. Rinktis elektroninę knygą galima bet kur ir bet kuriuo metu, užtenka vos kelių veiksmų ir knygą jau galia skaityti. Piniginiu atžvilgiu elektroninės knygos taip pat geras sprendimas - atsisiųsti elektroninę knygą į savo skaityklę yra kur kas pigiau nei pirkti popierinę knygą.

Apibendrinimas: knygos reikšmė žmonijai

Knygos - didelės išminties, darbo ir žinių lobynai. Tik jų dėka mokslas tobulėja ir kinta. Todėl, knygų reikšmė yra neįkainuojama, nes skaitymas lavina kiekvieno žmogaus vaizduotė, kūrybingumą.

Literatūros nuorodos

https://www.psichologijatau.lt/10-priezasciu-kodel-verta-skaityti/

https://www.vle.lt/straipsnis/knyga

https://https://www.15min.lt/m/id/mokslasit/laboratorija/išradimas-pakeites-istorija-padejo-skolos-ir-veidrodeliai-650-711203

http://alka.mch.mii.lt/Intelektas/Mazvydas/trumpa.lt.htm

https://www.daukantas.lt/edu_http/Info/vad-9_10/info/in_pried/d1sk08.html

https://www.vle.lt/straipsnis/lietuviu-spaudos-draudimas/

https://www.rasyk.lt/ivykiai/lietuviu-rasytojai-spaudos-draudimo-metais.html

https://www.bernardinai.lt/2012-11-21-kristina-geceviciute-popierine-knyga-ir-elektronine-kas-laimes/

http://www.sviesuva.lt/kodel-dauguma-skaitytoju-mieliau-renkasi-popierines-knygas/

https://sites.google.com/site/idomiosknygos/